

حدیث قدسی «لولاک لما خلقت الأفلاک» در کدام یک از مصادر شیعه و سنی آمده است؟

سؤال کننده : سعید

پاسخ:

این روایت با دو مضمون (البته نه دقیقا همین عبارات) نقل شده است :

1- تنها در مورد رسول خدا (صلی الله علیه وآله وسلم)

2- در مورد اهل بیت علیهم السلام

مضمون اول (فقط در مورد رسول خدا صلی الله علیه وآله):

در مورد متن اول باید گفت که این مضمون (عین عبارت یا شبیه آن) به عنوان مضمون حدیث (بدون سند) در بسیاری از کتب شیعه و سنی آمده است. عده ای آن را به عنوان روایت (با سند یا بدون سند) نقل کرده و عده ای نیز به آن استشهاد کرده اند :

نقل به عنوان روایت :

1- حاکم نیشابوری :

وی مضمونی شبیه مضمون این روایت را در دو جا نقل نموده و حتی آن را تصحیح نیز کرده است :

الف) ماجرای توسل حضرت آدم به رسول خدا صلی الله علیه وآله وسلم :

مدثنا أبو سعید عمرو بن محمد بن منصور العدل مدثنا أبو المسن محمد بن إسحاق بن إبراهيم المنظلي مدثنا أبو المارث عبد الله بن مسلم الفهري مدثنا إسماعيل بن مسلمة أنبأ عبد الرمن بن زيد بن أسلم عن أبيه عن جده عن عمر بن الخطاب رضي الله عنه قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم لما اقترب آدم الفطية قال يا رب أسألك بمق محمد لما غفرت لي فقال الله يا آدم وكيف عرفت ممدا ولم أفلقه قال يا رب لأنك لما فلقنتي بيدك ونفمت في من رومك رفعت رأسي فرأيت على العرش مكتوبا لا إله إلا الله محمد رسول الله فعلمت أنك لم تذف إلى اسمك إلا أمب الفلق إليك فقال الله صدقت يا آدم إنه لأمب الفلق إلى ادعني بمقه فقد غفرت لك ولولا محمد ما فلقتك .

هذا حديث صحيح الإسناد

المستدرک علی الصحیحین ج2/ص672 شماره 4228

از عمر بن خطاب نقل شده است که رسول خدا صلی الله علیه وآله وسلم فرمودند « وقتی که آدم گناه را مرتکب

شد گفت : فدایا تو را به مق محمد قسم می دهم که من را ببفشی ؛ فداوند فرمود : چگونه محمد را شناختی با اینکه هنوز او را نیافریده ام ؟ پاسخ داد : زیرا وقتی مرا با دست خویش آفریدی و در من از روح خویش دمیدی ، سر خویش را بالا گرفتم ؛ پس در پایه های عرش دیدم که نوشته است " لا اله الا الله محمد رسول الله " ؛ پس دانستم که تو نام او را در کنار نام خویش آورده ای ، مگر به این علت که او محبوب ترین آفریدگان در نزد تو است ؛ فداوند فرمود : راست گفתי ای آدم ؛ او محبوب ترین آفریدگان نزد من است ؛ من را به مق او بفوان ؛ به تمقیق که تو را آمرزیدم ؛ و اگر محمد نبود تو را نمی آفریدم .

این روایت سندش صحیح است .

مرحوم علامه امینی در مورد تصحیح این روایت می فرمایند :

وأقر صمته السبکی فی شفاء السقام ص 120 ، والسهمودی فی وفاء الوفاء ص 419 ، والقسطانی فی المواهب اللدنیة ، والزرقانی فی شرحه 1 ص 44 ، والعزازی فی فرقان القرآن ص 117 .

الغدیر: ج 5 ص 435:

صمیم بودن این روایت را سبکی در شفاء السقام ص 120 و سهمودی در وفاء الوفاء ص 419 و قسطانی در مواهب و زرقانی در شرح خویش ج 1 ص 44 و عزازی در فرقان القرآن ص 117 تایید کرده اند .

البته ما تنها به برخی از مصادر دسترسی داشتیم که آن ها را برای شما نقل خواهیم نمود .

(ب) ماجرای توسل حضرت عیسی به رسول خدا صلی الله علیه وآله وسلم :

مدثنا علی بن ممشاد العدل إملاء مدثنا هارون بن العباس الهاشمی مدثنا جندل بن والیق مدثنا عمرو بن أوس الأنصاری مدثنا سعید بن أبی عروبة عن قتادة عن سعید بن المسیب عن بن عباس رضی الله عنهما قال أومی الله إلى عیسی علیه السلام یا عیسی آمن بمحمد وأمر من أدركه من أمتك أن يؤمنوا به فلولا محمد ما فلقنا آدم ولولا محمد ما فلقنا الجنة ولا النار ولقد فلقنا العرش على الماء فاضطرب فکتبت علیه لا إله إلا الله محمد رسول الله فسكن

هذا مدیث صحیح الإسناد ولم یفرجاه

المستدرک علی الصحیحین ج 2/ص 671 شماره 4227

فداوند به عیسی وی کرد که ای عیسی ؛ به محمد ایمان بیاور و دستور بده که هر کس از امت تو در دوران او مضور یافت ، به او ایمان آورد ؛ پس بدرستی که اگر محمد نبود آدم را نمی آفریدم و اگر محمد نبود بهشت و دوزخ را نمی

آفریده و بدرستیکه عرش را بر روی آب آفریده پس به لرزش افتاد ؛ پس بر روی آن نوشتیم لا اله الا الله محمد رسول الله پس آرام گرفت .

این روایت سندش صحیح است ولی بفاری و مسلم آن را نیاورده اند .

2- **تقی الدین سبکی :**

او نیز این دو روایت را نقل کرده و سند آن ها را صحیح می داند .

شفاء السقام ص 295 باب حدیث توسل آدم علیه السلام بالنبی صلی الله علیه وآله وسلم

3- **قندوزی :**

وی نیز در ینابیع الموده این دو روایت را و تصحیح حاکم را نقل کرده و به آن ایرادی نمی گیرد .

ینابیع الموده ج 2 ص 336 ش 980 و 981

4- **صالحی شامی :**

وی نیز در کتاب خویش در ابتدا روایت حضرت عیسی را و نیز تصحیح حاکم و سبکی و نیز بلقینی را (در کتاب فتاوی) نقل می کند و چند صفحه بعد روایت حضرت آدم را نقل می نماید .

سبل الهدی والرشاد ج 1 ص 74 و 85

5- **زینی دحلان :**

وی نیز روایت حضرت آدم و تصحیح حاکم را نقل می نماید .

الدرر السنیة فی الرد علی الوهابیة ص 9

6- **ثعلبی :**

وی در تفسیر خویش روایت حضرت عیسی را نقل می نماید .

تفسیر الثعلبی ج 7/ص 61

7- أبو الشيخ الأنصاري :

مؤلف کتاب طبقات المحدثين باصبهان متوفای 369 نیز روایت حضرت عیسی را نقل می نماید .

طبقات المحدثين بأصبهان ج3/ص287

8- سیوطی:

او نیز در الخصائص در ابتدا روایت حضرت عیسی را با مصادر آن و نیز روایت حضرت آدم را همراه با نقل تصحیح حاکم را و اشکال ذهبی به جهالت وی به یکی از روات آن (یعنی ظاهراً روایت صحیح است ، زیرا اشکال ذهبی این است که تنها یک راوی را نمی شناسد ، یعنی روایت اشکال دیگری ندارد ؛ اما وقتی حاکم آن را تصحیح کرده است ، یعنی آن راوی را می شناخته است) نقل می نماید

الخصائص الكبرى ج1/ص12 و 14

9- بیهقی:

او نیز در کتاب دلائل النبوة روایت حضرت آدم را نقل می نماید .

دلائل النبوة ج5/ص489

10- حلبی :

علی بن برهان الدین حلبی نیز در کتاب معروف خویش "السيرة الحلبیة" روایت حضرت آدم را نقل می نماید .

السيرة الحلبیة ج1/ص354

و سپس روایت دیگری را نقل کرده می گوید :

وذكر صاحب كتاب شفاء الصدور في مقتصره عن علي بن أبي طالب رضي الله تعالى عنه عن النبي صلى الله عليه وسلم

عن الله عز وجل أنه قال يا محمد وعزتي وجلالي لو لآك ما فلقنت أرضي ولا سمائي ولا رفعت هذه القضاة لا بسطت هذه

الغبراء وفي رواية عنه ولا فلقنت سماء ولا أرضا ولا طولا ولا عرضا

السيرة الحلبیة ج1/ص357

صاحب كتاب شفاء الصدور از علی بن ابی طالب نقل کرده است که رسول خدا از خداوند نقل فرمودند که ایشان

فرموده اند ای محمد قسم به عزت و شوکت خودم که اگر تو نبودی من نه زمینم را فلق می کردم و نه آسمانم را و

نه این سبزه را بر این تیرگی گسترش می دادم . و در روایتی از ایشان است که نه آسمان را فلق می کرده و نه زمین

را و نه طول و عرضی را

11- ابن کثیر :

وی نیز در کتاب معروف خویش "البدایة والنهایة" در دو جا روایت حضرت آدم را نقل می نماید :

البدایة والنهایة ج 1/ص 81 و ج 2/ص 322

12- عجلونی :

عجلونی از علمای به نام اهل سنت در کتاب کشف الخفاء این روایت را با نقل از دیلمی از ابن عمر نقل می کند :

91. أتانی جبریل فقال یا محمد لولاک ما فلقنا الجنة ولولاک لما فلقنا النار رواه الديلمی عن ابن عمر

کشف الخفاء ج 1/ص 46

جبریل به نزد من آمد و گفت ای محمد اگر تو نبودی بهشت را نمی آفریدم و اگر تو نبودی آتش را نمی آفریدم این

روایت را دیلمی از ابن عمر نقل کرده است .

13- لکنوی هندی:

لکنوی هندی می گوید :

قال علی القاری فی تذکرۃ الموضوعات مدیث لولاک لما فلقنا الأفلاک قال العسقلانی موضوع کذا فی الفلاصۃ لکن

معناه صمیع فقد روی الديلمی عن ابن عباس مرفوعاً أتانی جبریل فقال قال الله یا محمد لولاک ما فلقنا الجنة

ولولاک ما فلقنا النار انتهى

الآثار المرفوعة للکنوی الهندی ص 44

ملا علی قاری در کتاب الموضوعات گفته است که روایت لولاک لما فلقنا الافلاک را عسقلانی مجعول می داند . در

کتاب فلاصه این مطلب آمده است ؛ اما معنی این روایت صمیع است . زیرا دیلمی از ابن عباس روایت کرده است

که جبریل نزد من آمد پس گفت که خداوند فرموده اند ای محمد اگر تو نبودی من بهشت را نمی آفریدم و اگر تو

نبودی من آتش را نمی آفریدم

14- محدث قاوقچی :

شبيه همین مطلب که لکنوی هندی از ملا علی قاری نقل می کند در کتاب شرح إحقاق الحق آیت الله مرعشی ج 1 ص 430 از اللؤلؤ المرصوع محدث قاوقچی از علمای اهل سنت ص 66 چاپ مصر نقل شده است .

استشهاد به مضمون این روایت :

1- ابی بکر دمیاطی در اعانه الطالبین:

بکری دمیاطی (ابی بکر بن السید محمد شطا) از علمای معروف شافعی در کتاب خویش می گوید :

بل هو أصل الایجاد لكل مخلوق ، كما قال ذو العزّة والجلال : لولاک لولاک لما خلقت الأفلاک .

إعانه الطالبین ج 1 - ص 13

او (رسول خدا) اصل آفرینش هر مخلوقی است ؛ همانطور که خداوند فرموده اند :

اگر تو نبودی من افلاک را نمی آفریدم .

2- ابن شهر آشوب در مناقب :

ابن شهر آشوب نیز در کتاب مناقب آل ابی طالب می گوید :

وقال للمیبب : لولاک لما خلقت الأفلاک ، وقیل للخلیل " وفدیناه "

مناقب آل ابی طالب - ابن شهر آشوب - ج 1 - ص 186

خداوند به رسول خدا فرمود : اگر تو نبودی افلاک را نمی آفریدم و به ابراهیم خلیل گفته شده است که " ما

برای او قربانی دادیم "

3- علامه مجلسی در بحار :

همین مطلب را مرحوم علامه مجلسی در بحار الانوار نقل می نمایند :

وقیل للمیبب علیه السلام : " لولاک لما خلقت الأفلاک " وقیل للخلیل علیه السلام .

بحار الأنوار - العلامة المجلسی - ج 16 - ص 406

4- آلوسی در تفسیر خویش :

آلوسی نیز در تفسیر خویش اشاره ای به این روایت دارد و می گوید :

* (رب السموات والأرض وما بينهما) * بدل من لفظ ربك وفي إبداله تعظيم لا يفتى وإيماء على ما قيل إلى ما روی

فی کتاب الصوفیة من المدیث القدسی لولاک لما فلقت الأفلاک

تفسیر الالوسی - الالوسی - ج 30 - ص 19

در این آیه فرموده است پروردگار آسمان و زمین و آنچه میان آن دو است ؛ به جای پروردگار تو . و در این جایگزینی تعظیمی است (برای رسول خدا) که مخفی نمانده است ؛ و اشاره است - طبق نظر برفی - بر جمله ای که در کتابهای صوفیه روایت شده است که مدیث قدسی لولاک لما فلقت الافلاک است .

5- قندوزی در ینابیع الموده :

وی نیز در کتاب معروف خویش می گوید :

وقال فی مدیثه القدسی : " لولاک لما فلقت الأفلاک " .

ینابیع الموده لذوی القربی - القندوزی - ج 1 - ص 24

و خداوند در مدیث قدسی خویش فرموده است : اگر تو نبودی افلاک را نمی آفریدم .

6- مرحوم علامه طباطبایی در تفسیر گرانسنگ المیزان :

وبذلک يستمع ما ورد فی المدیث القدسی من فطابه تعالی لنبيه صلى الله عليه وآله وسلم : (لولاک لما فلقت

الأفلاک) فإنه صلى الله عليه وآله وسلم أفضل الفلق .

تفسیر المیزان ج 10 ص 152

و با همین بیان مضمون روایت قدسی فطاب به پیامبر (صلی الله علیه وآله وسلم) درست می شود که " اگر تو نبودی افلاک را نمی آفریدم " پس بدرستی که ایشان برترین آفریده است .

7- سید بدر الدین حسینی عاملی در حاشیه اصول کافی

وی می گوید :

كما هو صريح " لولاك لما فلقت الأفلاك "

الحاشية على أصول الكافي - السيد بدر الدين بن أحمد الحسيني العاملي - ص 58

همانطور که این مطلب صریح روایت لولاک لما فلقت الافلاک است .

8- مولی محمد صالح مازندرانی در شرح اصول کافی :

ایشان می فرمایند :

كما فی المدیث القدسی « لولاک لما فلقت الأفلاک »

شرح أصول الكافي - مولی محمد صالح المازندرانی - ج 9 - ص 61

همانطور که در مدیث قدسی آمده است که " لولاک لما فلقت الافلاک "

مضمون دوم (همراه با ذکر اهل بیت) :

اما مضمون دوم در کتب شیعه آمده است . این مضمون در کتاب های مختلف به چند کتاب آدرس داده شده است :

1- کشف الیقین :

این روایت را مرحوم علامه مجلسی در بحار از این کتاب نقل می نمایند .

36 - کشف الیقین : عن أبي جعفر بن بابويه برجال المخالفين (رویناه من کتابه کتاب أقبار الزهراء ، عن محمد بن

المسن بن سعید ، عن فرات بن إبراهيم ، عن محمد بن علی الهمدانی ، عن أبي المسن بن فلف بن موسى ، عن عبد

الاعلی الصنعانی عن عبد الرزاق ، عن معمر ، عن أبي يميى ، عن مجاهد ، عن ابن عباس قال : ... یا محمد وعزتی

وجلالی لولاک لما فلقت آدم ، ولولا علی ما فلقت الجنة ، لأنی بکم أجزی العباد یوم المعاد بالثواب والعقاب

بحار الأنوار - العلامة المجلسی - ج 40 - ص 18 - 21

از کشف الیقین از ابو جعفر بن بابویه با سند اهل سنت : ما این روایت را در کتاب اقبار الزهراء از محمد بن المسن بن سعید از

فرات بن ابراهیم از محمد بن علی الهمدانی از ابی المسن بن فلف بن موسی از عبد الاعلی الصنعانی از عبد الرزاق از

معمر از ابی یمیى از مجاهد از ابن عباس : ... ای محمد قسم به عزت و جلال خودم اگر تو نبودی آدم را نمی آفریدم و

اگر علی نبود بهشت را نمی آفریدم ؛ زیرا من به خاطر شما بندگان را در روز بازگشت پاداش و عقاب فوادم کرد .

که البته نقل شدن این روایت توسط اهل سنت دلالت بر صحت آن دارد؛ زیرا ایشان انگیزه ای برای جعل فضائل برای اهل بیت علیهم السلام خصوصا امیر مومنان علی علیه السلام ندارند .

1- معانی الاخبار :

روایت اول :

این روایت را مرحوم صدوق در این کتاب شریف در باب "معنی حمل النبی صلی الله علیه وآله لعلی علیه السلام" با سند ذیل نقل می نمایند :

مدثنا أحمد بن عیسی المکتب ، قال : مدثنا أحمد بن محمد الوراق ، قال : مدثني بشر بن سعيد بن قیلویه المجدل

بالمرافقة قال : مدثنا عبد الجبار بن كثير التميمي اليماني قال : سمعت محمد بن مرث الهلالي أمير المدينة يقول :

سألت جعفر بن محمد عليهما السلام ...

فأومى الله عز وجل إليهم : هذا نور من نوري أصله نبوة وفرعه إمامه ، أما النبوة فلمحمد عبدي ورسولي ، وأما الإمامة

فلعلی مجتبی وولیی ولولاهما ما فُلقت فُلقی

معانی الاخبار ص 350 روایت شماره 1

فداوند عزوجل به ایشان ومی نمود که : این نور از نور من است ؛ ریشه آن نبوت است و شافه آن امامت ؛ اما نبوت

پس برای بنده من و فرستاده من محمد است و اما امامت پس برای مجتبی من ولی من است و اگر آن دو نبودند

آفرینش را نمی آفریدم .

روایت دوم :

این روایت را مرحوم صدوق در این کتاب شریف در باب " باب معنی الشجرة التي أكل منها آدم وحواء " با سند ذیل نقل می نمایند :

مدثنا عبد الواهد بن محمد بن عبدوس النيسابوري العطار - رحمه الله - قال : مدثنا علي بن محمد بن قتيبة ، عن

ممدان بن سليمان ، عن عبد السلام بن صالح الهروي ، قال : قلت للرضا عليه السلام ...

و متن آن چنین است :

فقال آدم : يا رب من هؤلاء ؟ فقال ، عز وجل : يا آدم هؤلاء ذريتك وهم فير منك ومن جميع فُلقي ولولاهم ما

فُلقتك ولا فُلقت الجنة والنار ولا السماء والأرض

پس آدم گفت : پروردگار من ، ایشان چه کسانی هستند؟ پس فداوند عز وجل فرمود : ای آدم ایشان ذریه تو هستند و ایشان برتر از تو اند و نیز از همه آفرینش ؛ و اگر ایشان نبودند من تو را و نیز بهشت را و جهنم را و نه آسمان و زمین را نمی آفریدم .

روایت سوم :

این روایت را مرحوم صدوق در این کتاب شریف در باب " باب معنی الأمانة التي عرضت على السماوات والأرض والجبال فأبين أن يحملنها وأشفقن منها وحملها الانسان " با سند ذیل نقل می نمایند :

مدتئا أممذ بن ممد بن الهيثم العجلي - رضی الله عنه - قال ، مدتئا أبو العباس أممذ بن يميى بن زكريا القطان ، قال : مدتئا أبو ممد بكر بن عبد الله بن ميبب ، قال : مدتئا تميم بن بهلول ، عن أبيه ، عن ممد بن سنان ، عن المفضل بن عمر ، قال : قال أبو عبد الله عليه السلام...

و متن آن چنین است :

فقال الله جل جلاله : لولا هم ما فلقتما ، هؤلاء فزنة علمي ، وأمانئي على سري

پس فداوند جل جلاله فرمود : اگر ایشان (اهل بیت عليهم السلام) نبودند شما دوتن (آدم و هوا) را نمی آفریدم

2- علل الشرايع :

روایت اول :

همین روایت را با همین سند مرحوم صدوق در کتاب علل الشرائع باب " 139 - العلة التي من أجلها لم يطق أمير المؤمنين " ع " حمل رسول الله صلى الله عليه وآله لما أراد حط الأصنام من سطح الكعبة " آورده اند

علل الشرائع ج 1 ص 173 روایت اول

روایت دوم :

همچنین روایت دیگری را در باب " باب 7 - العلة التي من أجلها صارت الأنبياء والرسل والحجج صلوات الله عليهم أفضل من الملائكة " می آورند که سند آن به شرح ذیل است :

مدتئا المسن بن ممد سعيد الهاشمي قال : مدتئا فرات بن إبراهيم ابن فرات الكوفي قال : مدتئا ممد بن أممذ

6- تفسیر منسوب به امام حسن عسکری :

فقال لها رسول الله صلى الله عليه وآله : دعوتك لتشهدى لى بالنبوة بعد شهادتك لله بالتوحيد ثم تشهدى [بعد شهادتك لى] لعلى عليه السلام هذا بالإمامة ، وأنه سندی وظهري وعضدى وفقرى [وعزى] ، ولولاه ما فلق الله عز وجل شيئاً مما فلق .

تفسیر منسوب به امام حسن عسکری ص 169

رسول خدا (به درفت) فرمودند: من تو را خواندم تا بعد از شهادت دادنت به یکتایی خدا برای من شهادت به نبوت دهی و سپس بعد از این شهادت برای این علی نیز شهادت به امامت دهی و اینکه او یاور من و پشتیبان من و بازوی من و افتخار من و عزت من است و اینکه اگر او نبود خداوند عز وجل چیزی را از آفرینش نمی آفرید .

7- شرح الأخبار قاضی نعمان المغربی :

روایت اول :

ایشان در کتاب خویش روایت ذیل را با سند منقطع تا ابوهریرة نقل می نمایند :

قال : هؤلاء خمساً من ولدك لولاهم ما فلقتك ولا فلقتم الجنة ولا النار ولا العرش ولا الكرسي ولا السماء ولا الأرض ولا الملائكة ولا الانس ولا الجن .

شرح الأخبار ج 2 ص 500 ش 884

خداوند فرمود : ایشان پنج نفر از نسل تو هستند که اگر ایشان نبودند تو را نمی آفریدم و بهشت را نیز نمی آفریدم و نه دوزخ را و نه عرش را و نه کرسی را و نه آسمان را و نه زمین را و نه مردمان را و نه جنیان را

روایت دوم :

روایت ذیل نیز در این کتاب شریف نقل شده است که :

قال : يا آدم صفوتى من خلقى لولاهم ما فلقتم الجنة ولا النار ، فلقتم الجنة لهم ولمن والاهم ، والنار لمن عاهاهم .

شرح الأخبار ج 3 ص 6 ش 923

ای آدم صفوتی من خدایم ؛ اگر ایشان نبودند بهشت را و آتش را نمی آفریدم ؛ بهشت را

برای ایشان و کسانی که ایشان را دوست ندارند آفریده و آتش را برای کسی که ایشان را دشمن بدارد .

8- قصص الأنبياء

مرحوم قطب راوندی در کتاب خویش روایت اول شرح الأخبار را با سند کامل از مرحوم شیخ صدوق نقل می نمایند :

وعن ابن بابويه أفبرنا إبراهيم بن هارون الهيثي ، أفبرنا أبو بكر أمد بن محمد بن عيسى ، أفبرنا محمد بن يزيد

القاضي ، أفبرنا قتيبة بن سعيد ، أفبرنا الليث بن سعد وإسماعيل بن جعفر عن أبيه ، عن أبي هريرة

قصص الأنبياء ص 57 شماره 10

9- فرائد السمطين :

روایت اول شرح الأخبار را عالم سنی ، حموی نیز در کتاب خویش نقل نموده است :

فرائد السمطين ص 5 مخطوط و ج 1 ص 36 مطبوع رجوع شود به شرح احقاق الحق ج 9 ص 254 و نیز نفحات الازهار ج 4 ص 213

10- أرجح المطالب :

علامه سنی الأمرتسری در کتاب خویش ارجح المطالب روایت اول شرح الأخبار را از ابی هریره نقل می کند :

أرجح المطالب ص 461 چاپ لاهور رجوع شود به شرح احقاق الحق ج 9 ص 203

11- بحر المعارف :

وروی فی بحر المعارف : لولاک لما فلقنا الأفلاک ، ولولا علی لما فلقناک . وفی ضیاء العالمین للشیخ أبی المسن البدر

الأمی للشیخ محمد مسن صامب الجواهر بزیادة فقرة : ولولا فاطمة لما فلقناکما . ونموه من کتاب المرندی

مستدرک سفینه البحار - الشیخ علی النمازی الشاهرودی - ج 3 - ص 169

و در بحر المعارف روایت کرده است که اگر تو نبودی افلاک را نمی آفریدم و اگر علی نبود تو را فلق نمی کردم و در

ضیاء العالمین شیخ ابی المسن پدر بزرگ مادری محمد مسن صامب جواهر اضافه قطعه : "واگر فاطمه نبود شما دو

تن را نمی آفریدم " است ؛ و شبیه همین در کتاب مرندی آمده است .

الف) مستدرک سفینه البحار از مجمع النورين

کتاب مجمع النورين للفاضل المرندی قال : وفى الحديث القدسی : لولاک لما خلقت الأفلاک ، ولولا علی لما خلقتک ، كما ذكره الهميد البهبهانی .

وروى فى بمر المعارف : لولاک لما خلقت الأفلاک ، ولولا علی لما خلقتک . وفى ضياء العالمين للشيخ أبى المسن الجد الأملی للشيخ محمد مسن صامب الجواهر بزيادةً فقرةً : ولولا فاطمةً لما خلقتكما . ونموه من کتاب المرندی مستدرک سفینه البحار - الشيخ علی النمازی الشاهرودی - ج 3 - ص 168

در کتاب مجمع النورين فاضل هرندی آمده است که گفت : و در حديث قدسی است : اگر تو نبودی افلاک را نمی آفریدم و اگر علی نبود تو را فلق نمی کردم . همانطور که ومید بهبانی نقل کرده است . و در بمر المعارف روایت کرده است که اگر تو نبودی افلاک را نمی آفریدم و اگر علی نبود تو را فلق نمی کردم و در ضياء العالمين شيخ ابی المسن پدر بزرگ مادری محم مسن صامب جواهر اضافه قطعه : "واگر فاطمه نبود شما دو تن را نمی آفریدم " است ؛ و شبیه همین در کتاب مرندی آمده است .

ب) پاورقی شفاء الصدور فی شرح زیارة العاشور :

دقیقا همین متن را از کتاب مجمع النورين نقل می نماید :

پاورقی شفاء الصدور فی شرح زیارة العاشور للحاج میرزا أبی الفضل الطهرانی ج 2 ص 83

ج) الأسرار الفاطمیة شیخ محمد فاضل مسعودی :

فاطمة الزهراء علیها السلام العلة الغائیة

(یا أمد لولاک لما خلقت الأفلاک ، ولولا علی لما خلقتک ، ولولا فاطمةً لما خلقتكما) (الجنة العاصمة : 148 ،

مستدرک سفینه البحار : 3 / 334 عن مجمع النورين : 14 ، عن العوالم : 44 .) هذا الحديث من الأمادیت

المأثورة التي رواها جابر بن عبد الله الأنصاري عن رسول الله صلى الله عليه وآله وسلم عن الله تبارک وتعالی

الأسرار الفاطمیة - الشيخ محمد فاضل المسعودی - ص 231

فاطمه زهرا عليها السلام هدف نهایی :

ای امد اگر تو نبودی افلاک را نمی آفریدم و اگر علی نبود تو را نمی آفریدم و اگر فاطمه نبود شما دو تن را خلق نمی کردم .

(الجنة العاصمة ص 148؛ مستدرک سفینه البهار از مجمع النورین از عوالم) این روایت از روایاتی است که از جابر بن عبد الله الانصاری آن را از رسول خدا از خداوند نقل کرده است .

13- **جنة العاصمة میر جهانی از کشف اللئالی :**

نقل از این کتاب در مصادر ذیل صورت گرفته است :

الف) شفاء الصدور فی شرح زیارة العاشور

کفی فی سمو شأن الزهراء سلام الله علیها کلام فالحها لولا فاطمة لما فلقتمکما : روی عن الشیخ ابراهیم بن المسن الذراق ، عن الشیخ علی بن هلال الجزائری ، عن الشیخ امدد بن فهد الملی ، عن الشیخ زین الدین علی بن المسن الفازن المائری ، عن الشیخ ابي عبد الله محمد بن مکی الشهید بطرقه المتصلة الى ابي جعفر محمد بن علی بن موسی بن بابویه القمی بطریقه الی جابر بن یزید الجعفی ، عن جابر بن عبد الله الانصاری عن رسول الله صلی الله علیه وآله عن الله تبارک وتعالی انه قال : یا امدد لولاک لما فلقتم الافلاک ، ولولا علی لما فلقتمک ، ولولا فاطمة لما فلقتمکما . ثم قال جابر هذا من الاسرار أمرنا رسول الله صلی الله علیه وآله بکتمانہ الا من أهله . کشف اللئالی لصالح بن عبد الوهاب بن العرندس - جنة العاصمة لمیر جهانی 149 .

مؤلف کتاب کشف اللئالی من علماء القرن التاسع من علماء الشيعة كان عالما ناسكا زاهدا ورعا أديبا شاعرا توفى سنة 840 ودفن في مله هيفاء ومدفنه مزار يتبرک به ورجال الحديث من كبار الشيعة - راجع جنة العاصمة 149

شفاء الصدور فی شرح زیارة العاشور ج 1 ص 225 پاورقی شماره یک

در مقام والای مضرت زهرا همین بس که آفریننده او در مورد او گفته است که اگر فاطمه نبود شما (رسول خدا و امیر مومنان) را نمی آفریدم .

از شیخ ابراهیم بن المسن الذراق روایت شده است که او از شیخ علی بن هلال جزائری روایت کرده است از شیخ امدد

بن فهد ملی از شیخ زین الدین علی بن المسن فازن هائری از شیخ ابی عبد الله محمد بن مکی شهید با سند متصل فود او تا ابو جعفر محمد بن علی بن موسی بن بابویه قمی به سند ایشان تا جابر بن یزید جعفی از جابر بن عبد الله انصاری از رسول خدا که فرمودند : ای احمد اگر تو نبودی افلاک را نمی آفریدم و اگر علی نبود تو را فلق نمی کردم و اگر فاطمه زهرا نبود شما دو تن را نمی آفریدم ؛ سپس جابر گفت : این از اسرار است که رسول خدا ما را امر به پوشاندن آن داشته است مگر از اهل آن ؛

کشف اللثالی نوشته صالح بن عبد الوهاب بن عرندس - جنه العاصمه میرجهانی ص 149

مؤلف کتاب کشف اللثالی از علمای قرن نهم و از علمای شیعه است که دانشمند و دیندار و پرهیزکار و با تقوا و خوش بیان و شاعر بود و در سال 840 از دنیا رفته و در حله هیفا دفن گردید و مدفن او محل زیارت شده و مردم به آن تبرک می نمایند ؛ و او از بزرگان علمای حدیث شیعه است در این زمینه به کتاب جنه العاصه ص 149 مراجعه نمایید .

(ب) الأسرار الفاطمیة شیخ محمد فاضل مسعودی :

متن کلمات ایشان در ذیل بحث " نقل از مجمع النورین فاضل هرنندی قسمت ج " گذشت

الأسرار الفاطمیة - الشيخ محمد فاضل المسعودی - ص 231

14- مصباح الانوار تالیف ابو الحسن البکری استاد شهید اول :

مصادری که این روایت را از این کتاب نقل کرده است عبارتند از :

(الف) مستدرک سفینه البحار

در کتاب شریف مستدرک سفینه البحار این مطلب را نقل کرده می گوید :

أما المديت القدسی : " لولاک لما فلقنا الأفلاک " فقد روی أبو المسن البکری أستاذ الشهيد الثانی فی کتاب الأنوار عن أمير المؤمنين (علیه السلام) : أنه قال : كان الله ولا شئ معه ، فأول ما فلق نور مبیبه محمد (صلی الله علیه وآله) قبل فلق الماء والعرش والكرسى والسماوات والأرض واللوح والقلم - إلى أن قال : - والمق تبارک وتعالی ينظر إليه ويقول : يا عبدی أنت المراد والمريد ، وأنت فیرتی من فلقى وعزتی وجلالی لولاک لما فلقنا الأفلاک . من أمبک أمبیته . ومن أبغضک أبغضته - الفبر .

مستدرک سفینه البحار - الشيخ علی النمازی الشاهرودی - ج 3 - ص 166

اما حدیث قدسی " اگر تو نبودی افلاک را نمی آفریدم " بدستیکه ابو مسن بگری استاد شهید ثانی در کتاب "الانوار" از امیر مومنان روایت می کند که فرمودند : خداوند بود و چیزی همراه او نبود ؛ پس اولین چیزی که آفرید نور مبیب او ممد بود قبل از آفرینش آب و عرش و کرسی و آسمان و زمین و لوح و قلم ... و خداوند تبارک و تعالی نگاهی به او فرموده و گفت : ای بنده من تو مقصودی و تو ای که می خواهی و تو بهترین آفریده من هستی ؛ قسم به بزرگی و عظمت خودم که اگر تو نبودی افلاک را نمی آفریدم ، هرکس تو را دوست بدارد او را دوست می دارم و هرکس تو را دشمن بدارد او را دشمن می دارم ...

(ب) شفاء الصدور فی شرح زیارة العاشور :

حدیث لولاک لما خلقت الافلاک ولولا علی لما خلقت العالم و حدیث لولا اهل البيت لما خلقت العالم و حدیث لولا فاطمة لما خلقتکما) : روی ابن المسن البکری استاد شهید الثانی (ره) فی کتاب (الانوار) عن امیر المؤمنین (ع) انه قال کان الله ولا شیء معه ، فاول ما خلق نور مبیبه ممد قبل خلق الماء والعرش والكرسى والسماوات والارض واللوح والقلم . . . والمق تبارک و تعالی ینظر الیه ویقول : یا عبدی انت المراد والمريد وانت فیرتی من خلقی و عزتی وجلالی لولاک لما خلقت الافلاک من امبک امبیته ، ومن ابغضک ابغضته ...

شفاء الصدور فی شرح زیارة العاشور ج 2 ص 83 پاورقی شماره 2

روایت " اگر تو نبودی افلاک را نمی آفریدم و اگر علی نبود تو را خلق نمی کردم " و نیز روایت " اگر رسول خدا و علی نبودند جهان را خلق نمی کردم " و روایت " اگر اهل بیت نبودند عالم را نمی آفریدم " و روایت " اگر فاطمه نبود شما دو تن را نمی آفریدم " : ابن المسن بگری استاد شهید ثانی در کتاب " الانوار " از امیر مومنان روایت می کند که فرمود : خداوند بود و چیزی همراه او نبود ؛ پس اولین چیزی که آفرید نور مبیب او ممد بود قبل از آفرینش آب و عرش و کرسی و آسمان و زمین و لوح و قلم ... و خداوند تبارک و تعالی نگاهی به او فرموده و گفت : ای بنده من تو مقصودی و تو ای که می خواهی و تو بهترین آفریده من هستی ؛ قسم به بزرگی و عظمت خودم که اگر تو نبودی افلاک را نمی آفریدم ، هرکس تو را دوست بدارد او را دوست می دارم و هرکس تو را دشمن بدارد او را دشمن می دارم ...

ج (الذریعة آقا بزرگ تهرانی :

(مصباح الأنوار) للشیخ أبی المسن البکری ، أستاذ الشہید ، كما ینقل عنه السید محمد القطب فی تصانیفه ، منها فی

(فصل الفطاب) نقل عنه مدیث أول ما فلق الله نور مبیبه وقال له لولاک لما خلقت الأفلاک

الذریعة آقا بزرگ تهرانی ج 21 ص 102

کتاب مصباح الانوار شیخ ابو المسن بکری استاد شهید ؛ طبق آنچه سید محمد قطب در کتاب های خود آورده است ؛

یکی از آنها کتاب فصل الفطاب است که در آن از ایشان این روایت را نقل می کند که : " اولین چیزی که خداوند

آفرید نور مبیبش بود و به او گفت : اگر تو نبودی افلاک را نمی آفریدم "

15- ضیاء العالمین :

وفی ضیاء العالمین للشیخ أبی المسن الجد الأمی للشیخ محمد مسن صامب الجواهر بزیادة فقرة : ولولا فاطمة لما

خلقتکما . ونموه من کتاب المرندی

مستدرک سفینه البحار - الشیخ علی النمازی الشاهرودی - ج 3 - ص 169

و در بحر المعارف روایت کرده است که اگر تو نبودی افلاک را نمی آفریدم و اگر علی نبود تو را فلق نمی کردم و در

ضیاء العالمین شیخ ابی المسن پدر بزرگ مادری محمد مسن صامب جواهر اضافه قطعه : "واگر فاطمه نبود شما دو

تن را نمی آفریدم " است ؛ و شبیه همین در کتاب مرندی آمده است .

16- کفایة الأثر :

مرحوم خزاز قمی از علمای قرن پنجم هجری در کتاب خویش دو روایت در این زمینه ذکر می فرمایند :

روایت اول :

سند روایت اول چنین است :

قال هارون : ومدثنا میدر بن محمد بن نعیم السمرقندی ، قال مدثنی أبو النصر محمد بن مسعود العیاشی ، عن

یوسف بن المشتمت البصری ، قال مدثنا إسحاق بن المارث ، قال مدثنا محمد بن البشار ، عن محمد بن جعفر ، قال مدثنا

شعبة ، عن هشام بن یزید ، عن أنس بن مالک قال : كنت أنا وأبو ذر وسلمان وزید بن ثابت وزید بن أرقم عند النبی صلی الله

علیه وآله وسلم

و متن آن چنین است که :

فأومى الله إلى : يا محمد إني اطلعت إلى الأرض اطلاعة فافترتك منها فمجلتك نبياً ، ثم اطلعت ثانيا فافترت منها عليا فمجلته وصيك ووارث علمك والإمام بعدك ، وأخرج من أصلابكما الذرية الطاهرة والأئمة المعصومين فزان علمي ، فلولاكم ما فلقنا الدنيا ولا الآخرة ولا الجنة ولا النار

كفاية الأثر ص 70 باب ما جاء عن أنس بن مالك من النصوص

پس خداوند بر من وحی نمود که ای محمد ؛ من به زمین نظر نمودم پس تو را از آن برگزیدم و سپس تو را پیامبر قرار دادم ؛ سپس دوباره بر آن نظر نمودم پس علی را از آن برگزیدم و سپس او را جانشین تو و وارث علم تو و امام بعد از تو قرار دادم ؛ و از نسل شما دو تن فاندانی پاک و امامانی معصومین را به عنوان فرزانه علم خود بیرون آوردم ؛ پس اگر شما نبودید دنیا را و آخرت را و بهشت را و دوزخ را نمی آفریدم .

روایت دوم :

ثم قال لى : يا على أنت الإمام والخليفة من بعدى ، مربك مربى وسلمك سلمى ، وأنت أبو سبطى وزوج ابنتى ، من ذريتك الأئمة المطهرون ، فأنا سيد الأنبياء [وأنت سيد الأوصياء ، وأنا وأنت من شجرة واحدة] ، ولولانا لم يخلق الجنة والنار ولا الأنبياء ولا الملائكة .

كفاية الأثر ص 157 باب ما روى عن امير المؤمنين من النصوص

سپس (رسول خدا) به من فرمودند : ای علی تو امام و خلیفه بعد از من هستی ؛ دشمن تو دشمن من و دوست تو ، دوست من است ؛ و تو پدر نوه من و همسر دفتر من هستی ؛ امامان پاک از نسل تو هستند ؛ پس من سرور انبیا هستم و تو سرور جانشینان ؛ و من و تو از یک درخت هستیم ؛ و اگر ما نبودیم بهشت و دوزخ و انبیا و ملائکه آفریده نمی شدند .

این بود مقداری از روایات شیعه و سنی در مورد روایت لولاک لما خلقت الافلاک و روایات شبیه به آن و اقرار به صحیح بودن آن حتی از برخی علمای اهل سنت .

مؤسسه تحقیقاتی حضرت ولی عصر (عج)

گروه پاسخ به شبهات

موفق باشید